

Потпуковник **БОРИВОЈЕ РОЦКОВ**

## ШИРИНА ОТСЕКА ПРЕЛАЗА ПЕШАДИСKE ДИВИЗИЈЕ ПРИ ФОРСИРАЊУ РЕКЕ

У „Војном делу“ бр. 6/52 изашао је чланак пуковника Шогоровића „Ширина отсека прелаза сд при форсирању реке“ у коме се доказује да норме у Упуту за форсирање не одговарају нашим условима ни искуствима из Другог светског рата, и да их треба повећати тако да ширина отсека прелаза буде за пук до 4 км, за дивизију 8, а за стрељачки корпус 16 или више км.

Пошто ово питање има за нас велики значај, сматрам да би га требало размотрити у вези са даљим развојем наоружања и техничке опреме пд, као и са тактичким гледиштима о форсирању у савременим условима. При томе се потпуно слажем да треба повећати ширине отсека прелаза, али тако да норме које предлаже писац буду најмање, а не максималне, како је у чланку изнето.

Писац је базирао прорачун средстава за прелаз углавном на формацијама ојачане пд при крају Другог светског рата на Источном фронту, где је било мање тенкова и моторних возила. Међутим, од тог времена формације пд су се знатно измениле и према последњим подацима совјетска нова пд има у своме саставу 50 тенкова, 20 самохотки, 180 артиљериских оруђа са моторном вучом и 80 камиона. Према томе, није више довољно имати по једно скелско место прелаза на пук и 1—2 скелска прелаза на дивизију, већ их треба повећати у сагласности са порастом броја тенкова, оруђа и возила. Осим тога, код дивизије се појављује потреба и за мостом за пребацивање великог броја моторних возила.

При крају рата англо-америчка армија имала је 2—3 пута више скела него што су имали Руси. На пример, при форсирању Рајне 1945 године 15 шкотланђанска дивизија имала је код сваке бригаде по 6 комплета за склапање скела од 9—12 тона (2 скелска прелаза од по 3 скеле), 6 комплета за склапање скела од 50—60 тона, један комплет за мост носивости 9 тона и комплет материјала за два моста „Бејли“ (од 12 и 40 тона). Поред тога и дивизија и бригада имале су велики број пловних тенкова ДД и амфибија „Буфало“. Тако је ова дивизија на свом отсеку прелаза имала 12 места прелаза, од којих 3 мостовска, а бригада у првом ешелону имале су по 4 места прелаза, од којих по 2 скелска.

Ширина отсека прелаза за дивизије износила је само 8 км мада се оволики број средстава једва може развити на отсеку те ширине. Због тога су, и поред врло слабе немачке одбране, а нарочито њене авијације, која није уопште дејствовала на овом отсеку, биле одмах уништене две скеле, тако да је даље пребацавање било обустављено све док авио-десант није паралисао немачку одбрану. Пошто у даљем току пребацавања није дошло до употребе резервних места прелаза, то се нису испољиле незгоде овако мале ширине отсека за прелаз.

Како се у свима армијама тежи да се у пд и даље повећава број тенкова и моторних возила, а да би се притом повећао и темпо форсирања, или бар одржао на висини постигнутој у току Другог светског рата, свуда се усавршава и повећава број средстава за прелаз.

Сем ових техничких услова још пресуднији утицај на ширину отсека прелаза има тактичко гледиште како ће се вршити форсирање у савременим условима. Искуство последњег рата показује да је већи број форсирања — у почетку и при крају рата — извршен из покрета. Нападач ће у савременим условима тежити да увек форсира реку из покрета, тј. са распоредом како је вршио гоњење. Зато ће морати да ради и план за форсирање заједно са планом пробоја последњег одбранбеног појаса испред реке и планом гоњења, како би се у току гоњења постигла потребна концентрација снага на правцу главног удара, док би гонеће колоне и покретна група биле осамосталене за форсирање (ојачани са довољним снагама и средствима за овај задатак). Због тога отсеци за прелаз, по нашем мишљењу, треба да буду много шири него у прошлом рату и да се поклапају са зонама дејства јединица у гоњењу. Према томе, пуковски отсек за прелаз кретао би се од 4—8 км, дивизиски од 10—16, а корпусни од 20—35 км. Осим тога, и број места за прелаз треба да буде већи него досада: на пуковском отсеку 3—4 (2 десантна и 1—2 скелска), на дивизиском 8—11 (од којих 2—3 скелска и 1 мостовски).

Међутим, ако прелаз првих делова из покрета не би успео, већ буду задржани на реци, онда се мора приступити планским припремама за форсирање. Код оваквог начина форсирања отсеци за прелаз треба да буду мањи, јер се често пута мора вршити прегруписавање снага према задацима које ће јединица решавати на супротној обали и према степену организације браниоачевог положаја. Но, и у том случају, ширина отсека не би требало да буде мања од норми које је писац чланка предложио у своме закључку као максималне.

---